

Emilia Bagge

”SIELLÄ VOI TAPAHTUA MITÄ VAIN”

Meksikoa ylittäneiden keskiamerikkalaisten siirtolaisnaisten
huomioiminen meksikolaisessa sanomalehtimediasa

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Helmikuu 2021

TIIVISTELMÄ

Emilia Bagge: ”Siellä voi tapahtua mitä vain”; Meksikoa ylittäneiden keskiamerikkalaisten siirtolaisnaisten huomioiminen meksikolaisessa sanomalehtimediassa

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Historian kandidaattiohjelma

Helmikuu 2021

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on selvittää, miten meksikolaisessa sanomalehtimediassa uutisoidaan keskiamerikkalaisista paperittomista siirtolaisnaisista. Olennaista on Meksikon asema läpikulkumaana siirtolaisten pyrkiessä Yhdysvaltoihin, ja tästä syystä olen valinnut käsittelyyn juuri meksikolaisen sanomalehdistön. Tutkimuksen kohteena tutkielmassa on meksikolaisia sanomalehtiä, jotka ovat tehneet lehtijuttuja siirtolaisnaisista. Keskityn vertailemaan sanomalehtien uutisointia tutkimusartikkelien tietoihin siirtolaisnaisten vaiheista ja kohtelusta siirtolaismatkallaan. Kokemukseen pohjautuvan näkökulman tutkielma saa tutkimusartikkeleista, joissa on käytetty siirtolaisnaisten haastatteluja.

Olen käyttänyt tutkielmassani tutkimusmenetelmänä vertailevaa analyysia sanomalehtiuutisoinnin ja tutkimusartikkelien välillä. Metodina tutkielmassa käytän aineistoihini syventymistä teemoittain ja vertailen keskenään sanomalehtijuttujen ja tutkimusartikkelien yhteneväisyyksiä sekä eroavaisuuksia. Käsittelen esimerkiksi uutisointia naisten läpikäymästä siirtolaisprosessista sekä heidän kohtaamastaan moniulotteisesta väkivallasta usealta eri taholta.

Tutkielman aikana selvisi, ettei keskiamerikkalaisista siirtolaisnaisista uutisoida kovin paljon meksikolaisessa sanomalehtimediassa, vaan uutisointi keskittyy meksikolaisiin siirtolaisnaisiin, jotka kohtaavat lähisuhdeväkivaltaa Yhdysvalloissa laittomasti ollessaan. Selvisi myös, että uutisoimiseen tai uutisoimattomuuteen vaikuttaa tietyn sanomalehden tai uutistoimiston suhde hallitukseen. Suhde määrittää sen kuinka vapaasti lehti julkaisee uutisointia, joka asettaa hallituksen epäsuotuisaan asemaan. Maan sisäinen poliittinen tilanne ilmeni myös vaikuttavan uutisoinnin vapauteen ja totuudenmukaisuuteen.

Avainsanat: siirtolaisuus, naishistoria, Latinalainen Amerikka, Meksiko

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
2. Laiton siirtolaisuus Keski- ja Etelä-Amerikasta Yhdysvaltoihin	3
2.1 Paperittomien siirtolaisten volyyymi.....	4
3. Meksikolainen sanomalehdistö.....	5
3.1 Meksikolaisen sanomalehdistön poliittisista ideologioista.....	7
4. Siirtolaisnaisten profiili sekä motiivit lähteä siirtolaiseksi.....	7
4.1 Syitä lähteä paperittomaksi siirtolaiseksi	9
5. Itse siirtolaismatka ja sen karut olosuhteet	10
5.1 Matkan taittaminen.....	11
5.2 Etelärajan ylittäminen.....	12
5.3 Meksikon pohjoisesta rajasta.....	13
6. Naissiirtolaisuuteen liittyvä moniulotteinen väkivalta	14
6.1 Seksuaalinen väkivalta	15
6.2 Rakenteellinen seksuaalinen väkivalta; compañerismo.....	15
6.3 Rikollinen ulottuvuus	16
6.4 Väkivalta viranomaisten taholta	17
7. Johtopäätökset	20
Lähteet ja kirjallisuus	22

1. Johdanto

Kandidaatintutkielmani aiheena on paperittomien, Yhdysvaltoihin pyrkivien keskiamerikkalaisten siirtolaisnaisten kohtaama vastaanotto Meksikossa ja ilmiöstä uutisoiminen meksikolaisissa sanomalehdissä. Keskityn siis tutkimaan muiden kuin meksikolaisten naisten näkökulmaa. Suurin osa keskiamerikkalaisista siirtolaisista lähtee siirtolaismatkalle Keski-Amerikan valtioista kuten Guatemalasta, Hondurasista ja El Salvadorista. Meksiko sijaitsee maantieteellisesti Yhdysvaltojen ja Keski-Amerikan välissä, joten maateitse kuljettaessa Meksikon ylittäminen on ainoa vaihtoehto. Tämä tekeekin Meksikosta luonnollisen läpikulkumaan naisten pyrkiessä Yhdysvaltoihin. Geopoliittisen sijaintinsa vuoksi Meksiko lähettää siirtolaisia eteenpäin, mutta myös vastaanottaa heitä.¹

Olen rajannut tutkielmani käsittämään vuodet 2000-2010 siitä syystä, että 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä aihe nousi pinnalle, jopa Suomessa, ja ainakin Maailma.net. verkkojulkaisu uutisoi siirtolaisten kohtelusta Meksikossa.² Vielä enemmän on uutisoitu ihmisoikeuksien toteutumattomuudesta Donald Trumpin vaalikauden aikana, mikä on kuitenkin aivan oma keskustelunsa. Ajattelin myös kymmenen vuoden pituisen ajanjakson sopivan laajuudeltaan kandidaatintutkielmaan. Aiheeni ja aikarajaukseni liittyy tutkielmani lähihistoriaan, ja tuoreutensa takia historian alan aiempi tutkimus aiheesta on vielä olematonta. Siksi olen tutkielmassani käyttänyt aineistonani eri alojen kuten sosiologian ja journalistiikan tutkimusta ja kirjallisuutta. Tästä syystä tutkielmaani voisi hyvin luonnehtia monitieteelliseksi.

Tutkielmani kohdistuu naisiin, sillä halusin keskittyä näkökulman valinnassa johonkin marginaalissa olevaan väestöryhmään. Tässä kontekstissa naiset kuuluvat marginaaliin niin sukupuolensa vuoksi kuin epävirallisen statuksensa vuoksi. Vaikka viime vuosikymmeninä on ollut puhetta siirtolaisuuden feminiinisoitumisesta, naiset ovat silti siirtolaisuustutkimuksen kentällä vähemmän esillä kuin miehet. Feminiininen siirtolaisuustutkimus korostaa siirtolaisuuden kokemuksen sukupuolittuneisuutta ja korostaa naisia itsenäisinä toimijoina.³ Tutkija Ofelia Woo on tutkinut naistutkimusta siirtolaisuuden kontekstissa ja häntä on käytetty useissa tutkimusartikkeleissa ja lainattu myös sanomalehtijulkaisuissa. Tutkimusta on tehty myös siirtolaisten kohtaamista vaaroista ja väkivallasta esimerkiksi José Moreno Menan ja Jorge A. Vargasin toimesta.

¹ Kara, 2006, 4.

² Diego, Cavellos, Maailma.net., 19.4.2004.

³ Kara, 2006, 16.

Tutkimuskysymykseni muotoutuu seuraavasti: miten keskiamerikkalaisista siirtolaisnaisista ja heidän Meksikossa kohtaamasta kaltoinkohtelusta uutisoidaan meksikolaisessa mediassa. Tutkielmassani päädyin käyttämään lähteinäni meksikolaisten ja yhdysvaltalaisten sanomalehtien julkaisuja aikaväliltä 2000-2010. Halusin löytää lähdemateriaalia naisten kokemuksista, mutta sellaista ei ollut ulottuvillani, joten päädyin käyttämään lähteenäni sanomalehtijulkaisuja. Keskityn vertailemaan meksikolaisen sanomalehdistön viestittämää kuvaa naissiirtolaisista suhteessa tutkimusartikkelien antamaan kuvaan. Aiheesta uutisjulkaisujen löytäminen oli vaikeaa, sillä julkaisuja ei löytynyt helpolla sekä niitä oli melko vähän. Käytin tutkielmassani yhtätoista eri sanomalehtijulkaisua, viidestä eri sanomalehdestä. Eniten käytin sanomalehtien *Palabra* ja *El Universal*- julkaisuja. Tulee siis ottaa huomioon, että muiden sanomalehtien tutkiminen voisi johtaa tutkielman erilaisiin lopputuloksiin.

Käytän tutkielmassani metodina aineiston vertailevaa analyysia. Olen ensin perehtynyt uutisjulkaisuja ja tutkimusartikkeleita, ja sitten jaotellut niitä teemoittain yhteen. Tämän jälkeen olen etsinyt mahdollisia yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia lehtijulkaisujen ja artikkelien välillä. Käytän tutkielmassani tutkija Hanna Karan pro gradu työtä, jota varten hän on haastatellut meksikolaisille siirtolaisasemille joutuneita naisia. Naisten kokemusten välittymiseksi viitataan tutkielmassa useaan otteeseen naisten haastatteluissa ilmenneisiin seikkoihin. Haastatteluja tutkimusmetodinä on käytetty myös käyttämissäni tutkimusartikkeleissa: *Contextualizing the Trauma Experience of Women Immigrants From Central America, South America, and Mexico* ja *Las Mujeres en los Movimientos Migratorios, En la Frontera Norte de México*. Tutkielmani rakenne on temaattinen, sillä se palvelee paremmin tutkimusaiheeni käsittelykappaleiden rakentumista.

Määrittelen käyttämiäni tärkeimpiä käsitteitä, sillä niihin liittyy joitakin ongelmallisuuksia. Joissakin tutkimuksissa viitataan naiseen laittomina siirtolaisina, mutta käsitteen negatiivisen latauksen takia päädyin käyttämään käsitettä paperiton siirtolainen. Käyttämistäni sanomalehdistä poimitut lähteet ovat erityyppisiä lehtitekstejä, ja tutkielmassani viitataan niihin yksinkertaisesti käyttämällä käsitteitä sanomalehtijulkaisu ja lehtijulkaisu. Käytän haavoittuvaisuuden käsitettä tutkielmassani melko paljon, Jorge Bustamante on määritellyt käsitettä tilanteeksi, jossa yksilön toimintamahdollisuudet suhteessa koskemattomuuteen ja itsemääräämisoikeuteen ovat kaventuneet.⁴ Oma henkilökohtainen tutkimusmotiivini sai alkunsa uutisotsikoista ja uutisista, joiden aiheena oli siirtolaisten epäinhimillinen kohtelu Meksikon ja Yhdysvaltojen rajalla.

⁴ Bustamante, 2001, 28.

2. Laiton siirtolaisuus Keski- ja Etelä-Amerikasta Yhdysvaltoihin

Keskiamerikkalaisten naisten siirtolaisuuden ymmärtäminen edellyttää laittoman siirtolaisuuden tarkastelua yleismaailmallisena ilmiönä. Ymmärtääkseen asetelmaa Yhdysvaltojen ja Keski-Amerikan eriarvoisuudesta ja vallitsevista huomattavista eroista elintasossa, on tarkasteltava maiden menneisyyttä samalla sitoen tutkielma historialliseen kontekstiin. Etelä- ja Keski-Amerikan kolonisointi eurooppalaisten toimesta näkyy yhä tänä päivänä mantereen sosioekonomisissa sekä taloudellisissa ongelmissa. Eurooppalaiset kolonialistiset valloittajat olivat kiinnostuneita nimenomaan mantereen luonnon raaka-aineista, minkä vuoksi alueelle kehittyi perinne alkutuotannon raaka-aineiden tuottamisesta. Raaka-aineiden jalostaminen ja jälkituotanto kuitenkin pysyivät Euroopassa, kuten myös varallisuus. Latalainen Amerikka sai tyytyä huonoehdoisiin kauppasopimuksiin astuessaan kapitalistiseen markkinatalouteen. Maan talous keskittyi edelleen primäärituotteiden vientiin ja oli hyvin altis maailmantalouden heilahduksille, mikä lisäsi haavoittuvuutta.⁵

Ei ole uusi ilmiö, että siirtolaiset pyrkivät paremman elämän toivossa Yhdysvaltoihin. Siirtolaisia on siirtynyt maiden välillä jo 1800-luvulta asti. Aluksi Meksikosta saapui työntekijöitä Yhdysvaltoihin maan työvoimapulan takia. Vuonna 1924 luotiin Meksikon ja Yhdysvaltojen rajalle rajavartiolaitos (border patrol), ja ensimmäiset latinolaisväestöön kohdistuvat karkotukset tapahtuivat samoihin aikoihin. Toisen maailmansodan jälkeen Yhdysvallat käynnisti työvoimapulan johdosta kausityöntekijöille Bracero Program -ohjelman, jonka myötä maahan tulleet siirtolaiset alettiin systemaattisen karkotusjärjestelmän avulla poistaa maasta työn päätyttyä. Tällöin ihmiset alkoivat keksiä myös vaihtoehtoisia rajanylitystapoja laillisten keinojen sijaan päästäkseen Yhdysvaltoihin.⁶ Siirtolaisten kulkeminen vaarallisia reittejä pitkin on perua vuonna 1994 lanseeratusta ”operaatio portinvartijasta” (operation gatekeeper, operativo guardian). Tämän operaation tarkoitus oli aitojen ja tehostetun valvonnan avulla vähentää paperittomien siirtolaisten rajan ylittämistä.

Suunnitelma ei kuitenkaan onnistunut, sillä toimet aiheuttivat vain siirtolaisten rajanylityskohdan siirtymisen vaikeakulkuiseen maastoon, jolloin myös kuolematapaukset lisääntyivät. Ilmiö on lisännyt kojoottien kysyntää ylitysmatkalle, jolloin heidän palkkionsakin ovat kohonneet pilviin. Kojootit vaihtoehtona eivät kuitenkaan takaa ylitysmatkalle turvallista loppua, sillä tukalan paikan tullessa kojootit saattavat vain hylätä matkalaiset keskelle karua aavikkoympäristöä.⁷ Operaatio

⁵ Park, James William, 1995, 232.

⁶ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 49-50.

⁷ Kara, 2006, 73.

juontaa juurensa Yhdysvalloissa vallinneesta presidenttivaalivuodesta, joka pakotti ehdokkaat tarttumaan laittomien siirtolaisten ongelmaan. Aikanaan operaatiosta perusteltiin välttämättömänä keinona palauttaa raja-alueelle takaisin laki ja järjestys, kun siihen asti se oli ollut pimeä ja väkivaltainen.⁸

Vuonna 1993 Yhdysvaltojen ja Meksikon rajalla toimiva rajavartiolaitos otti kovemman linjan käyttöönsä pidättäen ja karkottaen enemmän ihmisiä rajalla. Kiristyneet toimet saivat ihmiset kääntymään kojoottien eli ihmissalakuljettajien puoleen. Kojoottien epäluotettavuuden takia enemmän siirtolaisia alkoi kuolemaan rajanylitysy yrityksissä.⁹ Muuttuneen ilmapiirin myötä siirtolaisten rajanylitykseen liittyy tekijöitä, joita esimerkiksi W. Cornelius on tutkinut. Huomionarvoista tutkijan löydöksissä on se, että kojooteille ja muille ihmiskuljettajille maksettava summa on koko ajan noussut sekä väärennetyjen henkilöpapereiden käyttö on lisääntynyt. Voimistuneen rajakontrollin vuoksi periferia-alueille siirtyneet ylityskohdat altistavat paperittomat siirtolaiset riskeeraamaan henkensä näissä karuissa oloissa.¹⁰

María del Carmen García ja Mercedes Oliveran käsittelevät tutkimusartikkelissaan kysymystä siitä, mistä johtuu laittoman siirtolaisuuden kontekstissa vallitsevat eroavaisuudet miesten ja naisten välillä, etenkin naisten epävarmempi ja haavoittuvasempi asema siirtolaisprosessin aikana. Ymmärtääksemme ilmiötä lähihistoriassa, täytyy tarkastelun ajaksi kääntää katse varhaisempaan historiaan. Naisten alempiarvoinen asema on perua patriarkaaliseen ja mieskeskeiseen yhteiskunnasta, joka ei pitänyt naisten oikeuksia arvokkaina. Valta ei ollut naisten ulottuvissa vaan päinvastoin he olivat monin tavoin riippuvaisia miessukupuolesta.¹¹

2.1 Paperittomien siirtolaisten volyymi

Yksi siirtolaisuuden tutkimukselle huomionarvoinen seikka on paperittomien siirtolaisnaisten kvantitatiivinen eli määrällinen tutkiminen. Siirtolaisnaisten määrällinen tutkiminen mahdollistaa pitkien aikavälien muutosten ja jatkumoiden seuraamista ja tulkitsemista. Siirtolaisten määristä on jonkin verran tietoa, mutta tutkimuksessa ongelmalliseksi seikaksi muodostuu kokonaan datan puuttuminen paperittomista siirtolaisista, jotka ovat onnistuneet rajanylitysy yrityksessään. Paperittomuuden takia heistä ei ole minkäänlaisia virallisia dokumentteja.¹² Yrityksessään epäonnistuneet ja kiinniotetut naiset ovat kuitenkin päätyneet tilastoihin, tämä ryhmä onkin

⁸ Loyd, Mountz, 2018, 167-168.

⁹ Beezley, William H., 2011, 139.

¹⁰ Cornelius, W., 2001, 2-18. (ks. Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 51, 2014).

¹¹ García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, 2006, 36.

¹² García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, 2006, 35.

tutkielmani kannalta oleellisempi. Pedro Rodriguez Morenon tekemässä tutkimuksessa esitetään siirtolaisvirtojen kääntyneen laskuun määrällisesti vuosien 2001-2014 välisenä aikana.¹³ Muutamassa sanomalehtijulkaisussa aiheena oli nimenomaan paperittomien naissiirtolaisvirtausten määrän lisääntyminen.¹⁴ Ensimmäinen julkaisu oli vuodelta 2000, eli ennen Morenon tutkimuksen aikahaarukkaa, ja toinen vuodelta 2007. Myös siis 2000-luvun puolivälin jälkeen on ollut havaittavissa nousua paperittomien naissiirtolaisten määrissä. Kummankin aihetta koskevan lehtijutun oli julkaissut sanomalehti *Palabra*. Myös muissa julkaisuissa oli esitetty joitakin lukuja paperittomien siirtolaisten määristä. Paperittomuuden luonteen takia on vaikeaa saada tarkkoja tilastoja miesten ja naisten lukumäärillisistä eroavuuksista, mutta Estado del arte laatiman tutkimuksen mukaan vähintään kolme kymmenestä laittomasta siirtolaisesta on sukupuoleltaan naisia.¹⁵

Paperittomaan tai laittomaan siirtolaisuuteen yhdistetään usein myös muu laiton toiminta, kuten järjestäytynyt rikollisuus, huumeiden salakuljetus tai ihmiskauppa. Valitettavan usein siirtolaiset joutuvat kuitenkin uhrin osaan yllä mainittujen laittomuuksien osalta. Siirtolaisten mieltäminen ”toisina” (las otras) helpottaa ihmisryhmän stigmatisointia lakia rikkoviksi laitapuolen kulkijoiksi. Meksikon etelärajalla, Chiapasin osavaltiossa, vallitsee huumeiden, seksikaupan ja väkivallan kulttuuri, johon syypääksi naiset esitetään. Syyttämällä naisia, valtio ”vapauttaa” itsensä vastuusta huolehtia näiden naisten oikeuksien takaamisesta.¹⁶ Laittomuuden diskurssi tuottaa siis sellaisia yhteiskunnallisia rakenteita, jotka mahdollistavat siirtolaisnaisten kaltoinkohtelun Meksikossa.

3. Meksikolainen sanomalehdistö

Koska käytän tutkielmassani lähteinäni sanomalehtien julkaisuja, on hyvä käsitellä myös meksikolaisen sanomalehtikulttuurin piirteitä. Piero Stanig on tutkinut meksikolaisen median sekä sananvapauden ja korruption yhteyttä. Hänen tutkimusartikkelissaan tuodaan ilmi, että Meksikossa sananvapautta säätelee jokaisen osavaltion laatima oma rikoslaki, mikä tarkoittaa sitä ettei kaikki samat säädökset välttämättä päde koko maassa. Samassa käy ilmi, että tiukemmissa osavaltioissa tavallaan ”puuttuu” vähintään yksi uutinen päivittäin verrattaessa sallivampien osavaltioiden julkaisuihin.¹⁷ Valtiollinen sensuuri siis estää joidenkin uutisten julkaisemisen tietyissä osavaltioissa,

¹³ Rodriguez Moreno, Pedro, 2016, 109.

¹⁴ ”Temen más trafico de ilegales por PN”, *Palabra*, 20.4.2000 & Lorenzo Carlos Cárdenas, ”Aumenta migración femenina”, *Palabra*, 27.12.2007.

¹⁵ Estado del arte, 2016, 33.

¹⁶ García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, 2006, 35.

¹⁷ Stanig, Piero, 2015, 178.

joiden lehdistöön liittyvä byrokratia on tiukemmin valvottua. *La Cultura de Legalidad y Su Cobertura en la Prensa Nacional Mexicana* artikkelissa on tutkittu kolmen sanomalehden, mukaan lukien *El Universalin*, uutisjulkaisuissa esiintyvää laillisuuden kulttuuria, eli esitetäänkö uutisissa tapahtumat lain näkökulmasta. Väkivaltaa ja rikollisuutta käsittelevissä *El Universalin* uutisissa noin 59 % julkaisuista mainittiin lait, joita oltiin rikottu kyseisessä rikoksessa.¹⁸

Demokraattisessa valtiossa kuten Meksikossa ei haluta välttämättä tuoda esille valtionjohdon oikeutta säädellä mediaa. Toimittajat tietävät voivansa joutua syytetyksi maataan vastaan, jos he ovat uutisoineet hallituksen mielestä liian sensitiivisestä aiheesta. Stanig toteaa korruptiosta kirjoittamisen olleen helpompaa 2000-luvun alkuvuosina, kun maahan oli vaihtunut uusi pääministeri, Vincente Fox, ja sen mukana uusi hallitseva puolue.¹⁹ Salazar Rebolledon artikkelissa on syvennytty tarkemmin tutkimaan byrokratian keinoin harjoitettua median hallintaa ja ohjailua. Tarkastelun alla on myös sensuuri, jonka keinoin sanomalehtimediaa ohjailaan Meksikon hallituksen toimesta.²⁰

Näiden seikkojen huomioon ottaminen on tutkielmani kannalta oleellinen, sillä myös paperittomiin siirtolaisiin kohdistuneesta kaltoinkohtelusta uutisoiminen on riippuvaista median sananvapaudesta sekä siihen myös vaikuttaa lehdistön korruptoituneet suhteet esimerkiksi hallituksen kanssa. Itselläni oli ennen aineistoon perehtymistä jonkinlainen ennakko-oletus maan sisäisen korruption ainakin jonkin verran vaikuttavan lehdistön ja muun median julkaisuvapauteen, mutten tiennyt missä määrin tämä pitää paikkaansa.

Meksikolaisia sanomalehtijulkaisuja selaillessani huomasin suurenevan volyymin uutisoinnissa liittyen meksikolaista alkuperää olevien siirtolaisnaisten kokemuksiin kaltoinkohtelusta. Uutisointia löytyi Yhdysvaltojen rajan ylittämiseen liittyvistä kaltoinkohtelukokemuksista ja siellä asumisesta pelon ilmapiirissä karkotuksen uhan vuoksi. Aiheeseeni liittyvää uutisointia etsiessäni nimittäin huomasin suuren eron volyymissa verrattuna keskiamerikkalaisista naisista uutisoimiseen. Meksikolaisten naisten kokemukset väkivallasta Yhdysvalloissa asuessaan ovat myös tutkimusartikkeleissa runsaasti esillä.²¹ Useimmissa tapauksissa oli kyse väkivaltaisesta kumppanista, jonka kanssa naiset joutuivat elämään jatkuvassa pelossa, mutteivat uskaltaneet hakea apua tai tehdä ilmoitusta karkotuksen uhan pelossa.

¹⁸ Hernández Sánchez, Citlalli, 2013, 7.

¹⁹ Stanig, Piero, 2015, 178.

²⁰ Rebolledo, Salazar, 2019.

²¹ Kaltman et al., 2013, 7-8.

3.1 Meksikolaisen sanomalehdistön poliittisista ideologioista

Sanomalehden tuottamaan diskurssiin vaikuttaa paljon se, onko lehden taustalla kenties jonkinlainen ideologia, jolloin lehdestä ei voi puhua neutraalina lehtenä. Suomessa tämä ei välttämättä ole tavanomaista, mutta espanjankielisessä maailmassa ilmiön tiedostaminen on välttämätöntä. Tutkielmassani käytän lähteenäni sanomalehtijulkaisuja, joten on tärkeää ottaa huomioon sanomalehtien mahdollinen objektiivisuus tai puoluekanta. Yksittäisen sanomalehden poliittinen vakaumus tai ideologia riippuu myös lehteä toimittavan uutistoimiston kyseisestä kannasta. Eräässä tutkimuksessa esitellään kahdenlaista erityyppistä ideologiaa suhteessa lehdistöön. Journalistinen ideologia tarkoittaa sitä, että lehti osallistuu keskusteluun kunnioittaen omia poliittisia ja taloudellisia uskomuksia. Eliittinen ideologia puolestaan tukee narratiivillaan vallitsevaa poliittista tahoja yrittäen säilyttää *status quon*, eli muuttumattoman tilanteen. Tällaista ideologiaa noudattava lehti ei julkaise mitään mikä kritisoi hallitusta tai sen toimia.²²

Meksikolaisten sanomalehtien poliittisista ideologioista oli hyvin vaikeaa löytää tietoa vartenotettavasta lähteestä. Olisin halunnut löytää laajemmin tietoa sanomalehtien omaamista ideologioista ja niiden vaikutuksesta lehden uutisointiin. *El Universal* on yksi Meksikon suurimmista uutislehdistä, ja se on valtakunnallinen sanomalehti, joka poliittisella kentällä sijoittuu suurin piirtein keskelle. Sanomalehti *Palabra* on ilmeisesti *El Norte*:n alainen paikallislehti Sattillosta, eli kyseessä on suhteellisen pienimittainen paikallislehti.

4. Siirtolaisnaisten profiili sekä motiivit lähteä siirtolaiseksi

Tässä kappaleessa käsittelen hieman siirtolaisnaisten taustoja sekä tekijöitä, jotka saavat heidät turvautumaan paperittomaan siirtolaisuuteen. Naissiirtolaisuuden muuttuessa 2000-luvun puolella, siirtolaisnaisten profiili on muuttunut suurenevissa määrin nuorempiin sinkkunaisiin, jotka eivät kuitenkaan valitse matkustaa yksin.²³ Tutkimusartikkeleissa tutkimusjoukkoa oli eritelty kansallisuuden ja muiden taustojen kuten iän ja koulutusasteen perusteella. Vuonna 1999 teetetyssä kyselytutkimuksen perusteella saatiin selville, että 95 % kyselyyn vastanneista, Meksikon halki Yhdysvaltoihin matkanneista naisista oli keskiamerikkalaisista Guatemalasta, Hondurasista ja El Salvadorista. Edellä mainitut kansallisuudet pätevät myös Hanna Karan haastattelemiin naisiin.²⁴ Tutkimuksen *Las Mujeres en las Movimientos Migratorios* joukosta suurin osa naisista oli meksikolaisia, mutta 8 naista oli Hondurasista, El Salvadorista, Ecuadorista ja Guatemalasta.

²² Reyes-Sosa, Hiram et al. 2019, 184.

²³ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 53.

²⁴ Kara, 2006, 42.

Keskiamerikkalaisilla naisilla lähes kaikilla oli jälkeläisiä ja suurin osa heistä oli jättänyt lapsensa kotimaahansa muiden sukulaisnaisten hoitoon.²⁵ Traumaan keskittyvässä tutkimuksessa taas suurin osa haastatelluista naisista oli keskiamerikkalaisia, joista isoin prosenttiosuus El Salvadorista.²⁶

Koulutuksen aste ilmenee useassa tutkimuksessa, ja huomattavaa on koulutuksen suhteellisen matalalle jäänyt taso, tosin jotkut naisista olivat opiskelleet korkeakouluissa.²⁷ CONAPO²⁸:n (2013) mukaan Keski-Amerikasta lähtevät naiset ovat profiililtaan suhteellisen nuoria, joiden koulutusaste on alhainen ja yleisesti siirtyvät maahan jonkun miespuolisen sukulaisen tai puolison perässä. Tieto on ristiriidassa muiden artikkeleiden kanssa siitä, että 2000-luvulla naissiirtolaisen profiilissa olisi tapahtunut muutos ja entisenlainen malli naisesta miehen seuraajana jäänyt 80-90-luvuille. Estado del arte²⁹ laatimassa tutkimuksessa suuri osa haastattelijoukosta, 70 %, on siviilisäädyltään naimattomia, eronneita tai leskiä.²⁹ Guatemalasta kotoisin olevat siirtolaisnaiset omaavat usein intiaanitaustan, eli kuuluvat myös näin marginaalissa olevaan etniseen vähemmistöön, joka voi etnisten syiden takia tulla syrjityksi ja huonon kohtelun kohteeksi. Tämän ryhmän koulutustason huomataan tutkimuksessa olevan kaikista alhaisin, sillä he eivät ole käyneet ollenkaan tai päättäneet alakoulua vastaavia opintoja.³⁰

Naisten tavoitteet siirtolaismatkassa vaihtelivat toisistaan, ja myös lähtöpaikka vaikuttaa tähän. Kaikkien tavoitteena ei välttämättä ole päästä Yhdysvaltoihin, mutta monella se oli kuitenkin kotimaasta lähtemisen lopullinen intressi. Lähtijäjoukko ei suinkaan ollut kaikkein köyhintä tai työttömintä, vaan itse asiassa monilla oli jo kotimaassaan töitä, ja he halusivat löytää lähtemisellään paremmin palkattua työtä vauraammissa maissa.³¹ Keskiamerikkalaisille naisille on tavallista oleskella Meksikon rajan eteläisellä puolella väliaikaisesti töitä tehden, tavoitteenaan kasvattaa matkakassaa Meksikon ylitystä ja lopulta Yhdysvaltojen rajan ylitystä varten, sillä monella ei ollut valmiina tarpeeksi rahaa kustantaakseen kojoottien palkkioita.³² Varsinkin guatemalalaiset naiset usein ensiksi pyrkivät rajan yli Meksikon eteläisille alueille, usein Chiapasin osavaltioon tekemään agraarista työtä esim. pelloilla ja viljelmillä. Useat haastatelluista naisista olivat jo yrittäneet ylittää rajan Yhdysvaltoihin kerran tai useammankin.³³

²⁵ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 57. & Estado del arte investigación, 2016, 34.

²⁶ Kaltman et al. 2013, 2.

²⁷ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 58.

²⁸ Consejo Nacional de Población.

²⁹ Estado del arte, 2016, 33.

³⁰ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 52.

³¹ García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, 2006, 34.

³² García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, 2006, 38-39.

³³ García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, 2006, 34.

Joissain sanomalehtijulkaisuissa on määritelty naisten kansallisuutta viittaamalla sanoihin keskiamerikkalainen, hondurasilainen ja salvadorilainen.³⁴ Tarkemmin siirtolaisnaisten taustoja ei avata julkaisuissa. Kansallisuuksien osoittamisen perusteella voidaan kuitenkin todeta julkaisuissa käsiteltävän keskiamerikkalaisia naisia. Ehkä hieman tarkemmin kerrotaan meksikolaisten intiaaninaisten siirtolaisuuden taustoista.³⁵ Läheskään aina julkaisuissa ei ole eritelty naisia miessiirtolaisista, joten heihin viitataan yhtenä ryhmänä. *Palabra*-lehden 2006 julkaisussa referoidaan tutkija Ofelia Woota ja kerrotaan naissiirtolaisuuden luonteen muuttumisesta 80-luvulta alkaen. Siirtolaisten korkeampi koulutusaste ja urbaanit lähtökohdat ovat osa nykyistä naisten siirtolaisuutta. Julkaisussa mainitaan, että 80-luvulla naiset vielä muuttivat siirtolaisina esiliinan roolissa miessukulaisen perässä.³⁶ Kyseisessä julkaisussa siis ollaan samoilla linjoilla artikkeleiden viestittämän tiedon kanssa.

4.1 Syitä lähteä paperittomaksi siirtolaiseksi

Naissiirtolaisuuden tutkimuskentällä tärkeä osa-alue on naisten motiivit ja syyt lähteä uhmaamaan matkalla koittavia vaaroja. Syitä lähtöön oli useita, mutta ehkä eniten painottuivat taloudelliset syyt: naiset etsivät turvatumpaa tulevaisuutta itselleen ja jälkikasvulleen. Ofelia Woota referoivassa sanomalehtijulkaisussa listataan lyhyesti mahdollisia syitä, jotka ovat saaneet naiset lähtemään siirtolaismatkalle. Yleisimpiä syitä ovat työn etsiminen, perheen yhdistäminen ja lähisuhdeväkivalta.³⁷ Perheen yhdistämisestä oli kyse myös lehtijulkaisussa, jossa chiapanecalainen nainen on pyrkinyt karun maaston läpi Yhdysvaltojen rajan yli nähdäkseen kahta poikaansa, jotka olivat jo aikaisemmin lähteneet Yhdysvaltoihin.³⁸

Sanomalehtijulkaisussa syyksi listattu lähisuhdeväkivalta ilmenee myös artikkeleissa. Jotkut tutkimusartikkeleita varten haastatelluista naisista kertoivat partnerinsa taholta kokemansa henkisen väkivallan ajaneen heidät lähtemään siirtolaisiksi. Fyysiset väkivaltatapaukset olivat luonteeltaan rajuja, sisältäen aseita tai veitsiä. Eräs tällaista kokenut nainen kertoi väkivaltaisen kumppaninsa olevan syy hänen tuloonsa Yhdysvaltoihin. Jotkut naisista muistelevat poliittisista levottomuuksista johtuvia väkivaltaisia ajanjaksoja, jolloin kukaan ei ollut kotonaan turvassa mielivaltaisen väkivallan vuoksi.³⁹ Suuri ongelma monien naisten kotimaassa on joutua väkivaltaisten rikollisjengien uhriksi aseellisessa ryöstössä tai seksuaalisessa ahdistelussa. Yksi naisista jopa nimesi uhan jengiväkivallan

³⁴ Mota López, Dinorath, "Hidalgo: rescatan INM y policía a 93 indocumentados", *El Universal*, 12.5.2005.

³⁵ Anonymi, "Seguirá en aumento la migración femenina a Estados Unidos", *Diario San Diego*, 13.7.2008.

³⁶ Beltran Enriquez, Rosa Esther, "Discriminación y violencia", *Palabra*, 8.3.2006.

³⁷ Beltran Enriquez, Rosa Esther, "Discriminación y violencia", *Palabra*, 8.3.2006.

³⁸ Martínez, Julieta, "Dolorosa, la migración femenina", *El Universal*, 16.5.2005..

³⁹ Kaltman et al. 2013, 5-6.

uhriksi joutumiselle hänen päällimmäisekseen syykseen pyrkiä Yhdysvaltoihin ja monet naisista ilmaisivat olevansa huolissaan ilmiöstä. Pelko jengiväkivaltaa kohtaan jopa nimettiin kotimaahan paluuta estäväksi tekijäksi.⁴⁰ *Palabran* uutisoinnissa todetaan, että papereitta siirtolaisiksi lähteneet naiset ovat kaikkein haavoittuvaisimmassa asemassa, jonka vuoksi he etsivät uusia strategioita matkansa turvaamiseksi.⁴¹

Laillisin keinoin toteutettu siirtolaisuus on tehty byrokraattisesti miltei mahdottomaksi, mikä saa ihmiset turvautumaan siirtolaisuuteen papereitta eli laittomasti. Laittomaan siirtolaisuuteen turvautuminen johtunee myös lailliseen siirtolaisuuteen liittyvän tiedon niukkuudesta, jolloin naisilla ei ole tiedollisia resursseja valita toisin.⁴² Pääministeri Vincente Foxia käsittelevässä lehtijutussa väitetään Meksikon hallituksen olevan tietoinen siitä, kuinka byrokraattisesti vaikeaksi se on laillisen siirtolaisuuden tehnyt, ja tiedostaa myös tämän olevan syy kojootteihin turvautumiseen.⁴³ Vuonna 2007 julkaistussa lehtijulkaisussa käsitellään naissiirtolaisuuden kiihtyvää lisääntymistä ja syyksi esitellään monia keskiamerikkalaisia maita vaivaava köyhyys, joka aiheuttaa Keski-Amerikassa yhä vaikeammaksi muuttuvat olot. Jutussa viitataan Nicaraguassa ja Hondurasissa jutun tekohetkellä hiljattain olleisiin vaaleihin, jonka lopputuloksen ilmaistaan olevan niin taloudellisesti kuin poliittisesti valtava harppaus taaksepäin.⁴⁴

5. Itse siirtolaismatka ja sen karut olosuhteet

Siirtolaisprosessin aloittaminen lähtee matkan suunnittelusta. Hanna Karan haastattelemat naiset olivat suunnitelleet matkaansa hyvin vähän, monen strategiana oli ollut reagoida tilanteisiin sitä mukaa kun niitä eteen tulee. Täten myös tieto matkan vaaroista ja riskeistä ei vastannut todellista tasoa, eikä niihin voinut valmistautua ilman tietoa.⁴⁵ Naisten alhaisen koulutusasteen on katsottu linkittyvän matkan suunnittelemattomuuteen, ja yhdessä artikkeleista katsottiin, että lisäkoulutuksen saaminen auttaisi naisia suunnittelemaan matkastaan turvallisemman. Sellaisen, jossa ei antauduttaisi tuntemattomien ihmisten armoille. Useat artikkelissa haastatelluista naisista olivat jo kuitenkin yrittäneet ylittää Meksikon ja Yhdysvaltojen rajan kerran tai useammin aikaisemmin, jolloin heillä

⁴⁰ Kaltman et al. 2013, 5-6.

⁴¹ Beltran Enriquez, Rosa Esther, "Discriminación y violencia", *Palabra*, 8.3.2006.

⁴² Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 48.

⁴³ Diaz Garza, Felipe, "Los coyotes de Fox", *Palabra*, 28.7.2001.

⁴⁴ Carlos Cárdenas, Lorenzo, "Aumenta migración femenina", *Palabra*, 27.12.2007.

⁴⁵ Kara, 2006, 67-68.

oli omaa kokemustietoa matkan riskeistä ja vaaroista.⁴⁶ Löytämässäni sanomalehtijulkaisuissa ei ollut mainintaa matkojen suunnittelemattomuudesta.

5.1 Matkan taittaminen

Oli kohteena sitten Meksiko tai Yhdysvallat, siirtolaisten matkamuoto riippuu yleensä lähtökohteen sijainnista. Usein eteläisemmistä Etelä-Amerikan valtioista tulevat siirtolaiset matkaavat lentoteitse Yhdysvaltoihin asti. Keski-Amerikan valtioista kuten Guatemalasta, Hondurasista ja El Salvadorista Yhdysvaltoihin pyrkivät siirtolaiset kuitenkin useimmiten matkaavat maitse Meksikon läpi.⁴⁷ Tämän vuoksi mainittu joukkio on siirtolaismatkallaan usein kovimmilla, sillä maateitse siirtyminen on hidasta ja fyysisesti rankkaa. Maateitse eri kulkuneuvoja apuna käyttäen kulkevat siirtolaiset altistuvat matkallaan useille eri vaaroille ja voivat joutua esimerkiksi kidnappauksen, kiristämisen, ihmiskaupan, raiskauksen tai hyväksikäytön uhriksi. Monet naiset ovat joutuneet matkallaan seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi.⁴⁸

Palabrassa 2007 julkaistussa sanomalehtijulkaisussa käsitellään rajanylityksestä koituvaa fyysistä rasitusta naisten näkökulmasta. Julkaisussa haastatellaan turvatalon pitäjää, joka kertoo majaan saapuvan tuona hetkenä ennätysmäärän naisia, päivittäin jopa 14 uutta naista. Maja on ollut haasteiden edessä, sillä se ei ole aikaisemmin tottunut vastaanottamaan niin paljon naisia päivittäin. Naiset viiptyvät majassa miehiä pitempään, sillä matka on suurempi rasite naisten ruumiille ja suurimmalla osalla on vakavampia uupumisen oireita. Haastatellun mukaan naiset viiptyivät majassa useita päiviä matkasta koituneen kärsimyksen vuoksi. Yötä päivää kävelyä yli kahdenkymmenen päivän ajan, jota naiset ei hänen mukaansa kestä yhtä hyvin kuin miehet.⁴⁹

Matkaa taitetaan erilaisilla kulkuneuvoilla tilanteesta riippuen: junilla, autoilla, busseilla, kuorma-autoilla ja myös kävellen. Varsinkin guatemalalaiset ja elsalvadorilaiset naiset turvautuvat enemmän kojootin palkkaamiseen matkansa ”turvaamiseksi”, kun taas hondurasilaiset naiset tuntuvat välttävän tätä vaihtoehtoa.⁵⁰ Myös joissakin aineistoni sanomalehtien julkaisuissa käy ilmi kuvaukset maateitse käytettävistä kulkumuodoista, jotka tuovat vaaralliseen matkaan oman lisänsä ylimääräisenä turvattomuutena.

Itse matkan taittamiseen eri kulkuneuvoilla siirtolaisprosessin aikana liittyy myös henkeä uhkaavia riskitilanteita. Monet keskiamerikkalaiset Meksikon puolelle päästyään jatkavat matkaansa Meksikon

⁴⁶ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 58.

⁴⁷ Kaltman et al. 2013, 7.

⁴⁸ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 60.

⁴⁹ Carlos Cárdenas, Lorenzo, ”Aumenta migración femenina”, *Palabra*, 27.12.2007.

⁵⁰ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 62.

läpi tavarajunilla, jotka ovat linja-autoja edullisempi tapa taittaa kallista siirtolaismatkaa. Tavarajunilla matkustamisessa piilee kuitenkin monia vaaroja, sillä matkalaiset ovat sijoittuneet junan katoille ja roikkumaan vaunujen väliin, jolloin melkein mitä vain voi tapahtua. Väsyessään huterasti kyydissä olevat siirtolaiset voivat joutua junan imuun ja paiskautua kiskojen väliin menettäen silpoutumalla joko raajojaan tai henkensä.⁵¹ Lukiessani erilaisista tavoista riskeerata oman henkensä siirtolaismatkan aikana, aloin pohtia, kuinka epätoivoisesti viimeisillä voimillaan ihmiset tavoittelevat parempaa elämää. He ovat jopa valmiita uhraamaan oman henkensä sitä yrittäessään ja tavoitellessaan.

5.2 Etelärajan ylittäminen

Rajan ylittämisen riskejä kuvastaa korkeat luvut kuolemista Meksikon ja Yhdysvaltojen rajalla. Aihetta on tutkittu jonkin verran, mutta Meksikon etelärajan tilanne on saanut paljon vähemmän tutkimuksellista huomiota. Rajan kuitenkin ylitti vuodessa (2006) arviolta yli kymmeniä tuhansia siirtolaisia, joista suurin osa keskiamerikkalaisia. Koska tässä tutkielmassa keskitytään Meksikon eteläpuolelta tullessiin naissiirtolaisiin, etelärajan ylittämisen kokemukset ovat tässä tutkielmassa enemmän esillä. Perusta Guatemalaa lentänyt nainen kuvailee etelärajan ylitystä rekalla kulkemisen näkökulmasta. 30 henkeä oli matkustanut rekan katolla maaten pressun alla, ja matka oli kestänyt 22 tuntia, lähes vuorokauden. Nainen kuvailee hengittämisen olleen mahdotonta pressun alla rekan ollessa pysähdyksissä, omien sanojensa mukaan he olivat tukehtua.⁵² Matkan kuvauksessa saa pientä perspektiiviä siitä, millaisissa olosuhteissa siirtolaiset taittavat maateitse pitkään kestävästä siirtolaismatkaa, jonka aikana he ovat fyysisestikin hyvin kovilla, perustarpeitakaan ei usein ole mahdollista täyttää.

Karan tutkimuksessa haastateltavana ollut Melissa⁵³ kertoi eniten pelänneensä Meksikon ja Guatemalan rajan ylitystä, sillä raja on suurimmaksi osaksi vaikeakulkuista viidakkoa ja täten rajanvalvonta on miltei mahdotonta toteuttaa. Varmaankin tämän seurauksena rikollisjengit ovat saaneet hallintaansa useita rajakaupunkeja ja raja-alueita. Valitettavan yleistä alueella ovat raiskaukset, jotka kohdistuvat nimenomaan paperittomina kulkeviin keskiamerikkalaisiin siirtolaisnaisiin.⁵⁴ Melissa kertoo haastattelussaan oman kokemuksensa rajalta:

Etelärajalla, Tapachulassa [kaupunki Meksikon ja Guatemalan välisellä rajalla ja keskeinen rajanylityspaikka] on rikollisjoukkioita, jotka velottavat päästääkseen ihmiset läpi. Nämä rikollisjoukot ovat hyvin vaarallisia. Kuulin eräästä pojasta, joka oli aloittanut tappelun

⁵¹ Kara, 2006, 75.

⁵² Kara, 2006, 74.

⁵³ Nimet muutettu.

⁵⁴ Kara, 2006, 75.

pelastaakseen tyttöystävänsä raiskaukselta, jolloin pojalta leikattiin machetella [viidakkoveitsi] käsivarret. Siellä voi tapahtua mitä vain. Siellä on hyvin vaarallista. (Melissa, 18, Honduras.)⁵⁵

Rajakaupunki Tamaulipas on keskiamerikkalaisten siirtolaisten yleisin rajanylityskaupunki, ja se on myös noussut tilastoissa ylimmäksi suhteessa kidnapattujen siirtolaisten pelastusoperaatioihin, jotka on toteutettu meksikolaisten sotilasviranomaisten toimesta. Huomattavaa on, että lähes poikkeuksetta kaapatut naiset ovat olleet seksuaalisen ahdistelun uhreja lyhimmissä tapauksissa ja jopa jatkuvan seksuaalisen hyväksikäytön uhreja kaappaajiensa toimesta. Vain vuoden 2011 sisällä Meksikon armeija pelasti 419 siirtolaista, Tamaulipaslaisista majataloista.⁵⁶ Vuonna 2005 *El Universalissa* julkaistussa uutisjutussa uutisoidaan INM⁵⁷-järjestön työntekijöiden ja hidalgoisten poliisiviranomaisten yhteistyössä suorittamasta operaatiosta, jossa pelastettiin erämaahan hylättyjä paperittomia keskiamerikkalaisia siirtolaisia. Heidät oli kojootin tai laittoman salakuljettajan toimesta hylätty asuinrakennukseen ilman elintarvikkeita tai perustarpeita. Keskiamerikkalaiset kuljetettiin ”pelastamisen” jälkeen poliisiministeriön tiloihin, joissa heille suoritettiin lääkärintarkastus.⁵⁸

Lehtijutussa oli lainattu yhtä hondurasilaista siirtolaismiestä, joka kertoi joukon olleen matkalla jo 23 päivää, jota oli taitettu niin junalla kuin busseilla. Hänen kertomuksensa mukaan heidän kojootinsa oli vain käskenyt heitä odottaa ja joku kyllä tulisi noutamaan heidät.⁵⁹ On mielenkiintoista, miten lehtijutussa meksikolaiset viranomaiset kuvataan pelastajina ja vapauttajina, vaikka samaisten joukkojen on tiedetty kohdelleen keskiamerikkalaisia siirtolaisia huonosti jopa heitä kaltoinkohdellen, vaikka tietenkään kuvausta ei voi yleistää jokaiseen virkamieheen. Meksikolaisten poliisiviranomaisten esittäminen hyvässä valossa voi johtua mahdollisesti lehden omasta poliittisesta ideologiasta suhteessa hallitukseen. Jutussa ei myöskään paljastettu, mitä siirtolaisille operaation jälkeen tapahtui, oliko heidän kohtalonsa mahdollisesti rajuotteinen karkotus Meksikosta kotimaihinsa.

5.3 Meksikon pohjoisesta rajasta

Palabra tiedottaa vuonna 2000 keskiamerikkalaisten siirtolaisten kasvavasta määrästä, ja viranomaisten odottavan suuria siirtolaisvirtoja Meksikon pohjoisrajan kautta saapuvaksi. Tuona vuonna INM odottaa lehtijutun mukaan massoittain Keski-Amerikasta tulevia siirtolaisia, jotka yrittävät ylittää rajan el río Bravo joen yli. Suunnitteilla on jo salakuljettajien pidätyksiin johtavia

⁵⁵ Kara, 2006, 75.

⁵⁶ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 63.

⁵⁷ El Instituto Nacional de Migración

⁵⁸ Mota López, Dinorath, “Hidalgo: rescatan INM y policia a 93 indocumentados”, *El Universal*, 12.5.2005.

⁵⁹ Mota López, Dinorath, “Hidalgo: rescatan INM y policia a 93 indocumentados”, *El Universal*, 12.5.2005.

toimia. INM ilmoittaa edellisenä vuotena pidättäneensä yli 220 keskiamerikkalaista el río Bravon ylittävää siirtolaista. Rajan ylittäminen yhä useammin kyseisen joen kautta on seurausta kiristyneestä rajavalvonnasta Yhdysvaltojen puolella rajaa yleisillä ylityspaikoilla.⁶⁰ Myös yksi Karan haastattelemissa naisista muistelee ensimmäisen rajanylityskertansa joen ylitystä, ja hänen kokemukseensa yhdistyy hyvin voimakas pelko. Nainen piti joen ylittämistä hyvin pelottavana ja vaarallisena kokemuksena, johon varmasti vaikutti tieto monien siirtolaisten kuolemista yrittäessään ylittää jokea. Joki on kuitenkin arvaamaton, sillä naisen tiedon mukaan sinne muodostuu voimakkaita pyörteitä, jotka tekevät ylityksestä erityisen vaarallisen.⁶¹ Toisin kuin artikkelissa kuvastuva pelon kokemus ja joen vaarallinen aspekti korostuvat, sanomalehtijutussa ei mainita näitä puolia puhuttaessa joesta siirtolaisten nousevana ylityspaikkana.

6. Naissiirtolaisuuteen liittyvä moniulotteinen väkivalta

Paperittomaan siirtolaisuuteen, varsinkin naisten kohdalla, valitettavan usein liittyy jonkinasteinen väkivalta, jota on koettu jossakin siirtolaisprosessin vaiheista. Kuten tässä tutkielmassa on todettu, naissiirtolaisten haavoittuvainen asema tekee heistä yhä enenevässä määrin uhreja väkivallan eri muodoille. Kaikissa aineistonani käyttämissä tutkimusartikkeleissa ilmeni tietoja ja kertomuksia naisten siirtolaismatkalla kokemista vaaratilanteista. Trauma-aiheisen artikkelin haastattelujoukosta kuusi naisista kertoi kohdanneensa siirtolaismatkalla henkeään uhkaavia tilanteita, jotka pitivät sisällään rikollisjengejä, varkaita tai kojootteja. Näitä tapauksia yhdisti usein tilanteen kulku naisia aseella uhaten.⁶² Yleensä siirtolaismatkaan liittyy monien naisten kokemuksena jatkuvassa pelossa eläminen koko matkan ajan. Meksikon eteläisellä rajalla tehdyistä useista tutkimuksista selviää, että yksinmatkustavista naisista keskimäärin jopa 70 % joutuu väkivallan uhriksi ja 60 % joutuu seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi. Ilman rajoja -nimisen järjestön teettämän tutkimuksen mukaan Meksikon läpi kulkevien siirtolaisnaisten kohtaama väkivalta voi olla fyysistä, seksuaalista tai psykologista. Haastattelujen perusteella 46 % haastatelluista naisista oli kokenut jonkin muotoista väkivaltaa siirtolaismatkallaan. Tästä joukosta 63 % oli kohdannut väkivaltaa yksilön, joko poliisin tai yksityishenkilön, toimesta, ja 31 % oli pahoinpidelty karkotusta suorittavien viranomaisten tai muiden matkakumppanien toimesta.⁶³

⁶⁰ "Temen más tráfico de ilegales por PN", *Palabra*, 20,4,2000.

⁶¹ Kara, 2006, 72.

⁶² Kaltman et al. 2013, 7.

⁶³ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 60.

6.1 Seksuaalinen väkivalta

Varsinkin naisten usein kohtaama ongelma vaarallisella siirtolaismatkalla on seksuaalinen väkivalta ja ahdistelu. Hanna Karan tutkimuksessa haastateltava työntekijä kertoo siirtolaisnaisten todellakin ottavan mukaansa suuria määriä ehkäisyvalmisteita, sillä pitävät jo ennen matkan alkamista todennäköisenä joutuvansa raiskatuksi. Tutkimusten mukaan yksin matkustavilla naisilla on korkeampi riski joutua raiskatuksi joko kojootin, viranomaisten tai kanssamatkustajien toimesta.⁶⁴ Jotkut naiset eivät olleet itse joutuneet väkivallan uhriksi, mutta olivat joutuneet todistamaan fyysistä pahoinpitelyä tai raiskausta. Yhdessä haastattelussa nainen kertoi nähneensä tapauksen, jossa nuori tyttö oli ensin halaillut miehen kanssa eikä ollut lähtenyt kehotuksista huolimatta muiden naisten mukaan ja yhtäkkiä tyttö kaapattiin ja kaikki paikalla olleet miehet raiskasivat hänet tytön kiljuessa kauhusta.⁶⁵ Tapahtumapaikasta ei anneta lisätietoja, mutta tapaus on varmastikin sattunut Meksikon eteläisellä rajalla, jota rikollisjengit pitävät hallussaan, ja alue on siten vaarallista.

6.2 Rakenteellinen seksuaalinen väkivalta; *compañerismo*

Palabrassa haastatellun majatalon pitäjän Pedro Pantojan mukaan siirtolaisnaiset tuntevat matkalla odottavat vaarat pyrkiessään Yhdysvaltoihin. Sen vuoksi naiset etsivät matkalleen seuraa miehistä, jotka teeskentelevät olevansa naisten kumppaneita, jotta naiset eivät tulisi kiusatuiksi muiden siirtolaisten tai vartijoiden toimesta. Hänen mukaansa naisten tekoihin ei voi suhtautua tuomitsevasti, sillä he vain etsivät tukea välttyäkseen tulemasta häirityiksi kohdatessaan matkallaan epämiellyttäviä tilanteita.⁶⁶ Naiset joutuvat matkallaan turvautumaan miesseuralaisten seuraan vain, jotta naisten oma turvallisuudentunne matkalla lisääntyisi. Sillä yksin matkustavat naiset näyttävät mahdollisille hyväksikäyttäjille helpompana saaliina. Ilmiö todistaa naissukupuolen kohtaaman eriarvoisuuden verrattaessa miessiirtolaisten asemaan.

Useissa aineistoni artikkeleissa käsiteltiin edes jonkin verran naissiirtolaisuudelle tyypillistä ilmiötä, jota käsite *compañerismo* kuvaa, jossa naiset yrittävät hankkia suojelua maksamalla seksuaalisin palveluin. Nainen voi niin sanotusti aloittaa yhteistyön kojootin tai matkanjohtajan kanssa ja tätä kautta saada suojelua muiden matkalaisten tai viranomaisten taholta tapahtuvalta hyväksikäytöltä. Joukon auktoriteettisimman yksilön miellyttäminen ja seksuaalisten tarpeiden tyydyttäminen siis suojaa naista joutumasta matkalla seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi sattumanvaraisesti.⁶⁷ Kaikki

⁶⁴ Kara, Hanna, 2006, 70.

⁶⁵ Kaltman et al. 2013, 7.

⁶⁶ Carlos Cárdenas, Lorenzo, "Aumenta migración femenina", *Palabra*, 27.12.2007.

⁶⁷ Kara, 2006, 70.

siirtolaisuuteen liittyvä seksuaalinen väärinkäyttö ei ole suoranaista seksuaalista hyväksikäyttöä, mutta ilmiö on silti eettisesti ongelmallinen.

Trauma-aiheisessa tutkimuksessa useampi nainen kertoi haastattelussaan heillä olleen seksuaalisia suhteita heitä Yhdysvaltoihin auttavien miesten kanssa. Näitä kokemuksia kuvattiin tavalla, joka sai ne näyttäytymään epämiellyttävinä mutta strategisesti pakollisina tekoina, jotka kasvattivat naisten todennäköisyyttään päästä Yhdysvaltoihin. Kyse ei siis ollut suhteista, joihin naiset olisi väkivaltaisesti pakotettu. Vaikkei kyse ollutkaan suoranaisesti väkivallasta, naiset kuvasivat kokemustaan ainoaksi vaihtoehdoksi heidän haavoittuvaisen asemansa johdosta. Yksi naisista kertoi rekkakuskin hylänneen naisen, edellisenä päivänä painostettuaan naisen seksiin kuskin kanssa kyytiä vastaan.⁶⁸ Salakuljettajien maailmassa ei siis voinut luottaa siihen, saisiko teoilleen ja uhrauksilleen oikeasti vastinetta eli hyötyä, tässäkin tapauksessa naisen seksuaalinen uhraus oli turhaa.

On yleistä, että viranomaiset tekevät naisten matkassa olevien kumppanien kanssa sopimuksen vaihtokaupasta, jossa joukon naisten antamat seksuaaliset palvelut oikeuttavat heidät jatkamaan matkaansa. On tapauksia, joissa siirtolaisten ryhmässä liikkuvia naisia käytetään erilaisissa tilanteissa *monedas* eli maksuvälineenä. Ilmiöön liittyy käsite *cuerpomatic* joka viittaa naisten kehoa käytettävän käteisautomaatin (*cajero automático*) lailla maksuvälineenä.⁶⁹ Ilmiö antaa hyvää kuvaa siitä, minkälaisessa arvossa naista, naisen ruumista ja oikeutta koskemattomuuteen laittoman siirtolaisuuden kontekstissa pidetään.

6.3 Rikollinen ulottuvuus

Valitettavasti rikollisista turvan hakeminen ei ole yleensä pitkäkantoisesti hyödyllisin ratkaisu, sillä tätä kautta naiset voivat valitettavan usein joutua ihmiskaupan uhreiksi. CNDH⁷⁰-järjestön mukaan Meksikossa vuosittain yli 22 000 siirtolaista joutuu kaapatuksi, eli ilmiö ei ole volyymiltaan mitenkään pieni. Naissiirtolaisten kaappauksien määrästä ei ole olemassa miehistä eriteltyä dataa. Ihmiskaupan uhriksi joutuneet naiset joutuvat usein seksityöläisiksi ja arvioidaankin, että keskimäärin seitsemästä prostituoidusta vähintään yksi olisi ihmiskaupan uhri.⁷¹ Joissakin aineistoni sanomalehtijulkaisuissa mainittiin vaarallisesta tilanteesta raja-alueilla, mutta hyvin lyhyesti. *El Norte* uutisoi CNDH-järjestön puuttumisesta siirtolaisten kaltoinkohteluun ja heidän kohtaamaansa väkivaltaan. Julkaisussa referoidaan järjestön tuoretta tiedotetta (2006), jossa Meksikon hallintoa kehoitetaan aloittamaan välittömästi toimet Meksikon pohjoispuolella toimivia rikollisia vastaan,

⁶⁸ Kaltman et al. 2013, 7.

⁶⁹ Álvarez, 2010. (ks. estado del arte, 2016, 55.)

⁷⁰ Central Nacional de Derechos Humanos

⁷¹ Estado del arte, 2016, 55-56.

jotka syyllistyvät seksuaalirikoksiin uhreinaan maan läpi kulkevat siirtolaisnaiset. Lehtijutun mukaan seksuaalirikokset ovat lisääntyneet vuosien 2004-2006 aikana. CNDH ilmaisee useiden järjestöjen saattaneen viranomaisten tietoisuuteen rikkomusten volyymin ja raa'an luonteen, silti konkreettisia toimia ongelman ratkaisemiseksi ei ole viranomaisten taholta tehty.⁷² Rikoksiin puuttumatta jättäminen osaltaan vahvistaa kulttuuria, jossa paperittomien siirtolaisnaisten yhdistäminen järjestäytyneeseen rikollisuuteen tekee heihin kohdistuneista rikkomuksista ikään kuin oikeutetumpia.

Sanomalehti *El Universal* uutisoi samana päivänä kuin *El Norte* samasta CNDH antamasta tiedotteesta. Kuten aiemmassa uutisjulkaisussa, myös tämä lehti tuo esiin meksikolaisten liittovaltion viranomaisten välinpitämättömyyden suhteessa rikosten uhreiksi joutuneisiin naisiin. Lehtijutussa kuvataan luvuilla vuosien varrella seksuaalirikosten määrällistä lisääntymistä todella nopeaan tahtiin: vuonna 1997 tapauksia oli vain viisi, kun taas lehden julkaisuvuoden 2006 tilastot kertovat 222 tapauksesta toukokuuhun mennessä. Lukuun sisältyy kaikki seksuaalinen häirintä kuten esimerkiksi tapaukset, joissa kojootit vaativat naisilta oraalisia vastineeksi kojoottien tarjoamista palveluista. Lehtijutussa painotettiin, että meksikolaisten viranomaisten pitäisi alkaa toimimaan, ja myös välinpitämättömyys on osoitus aggressiivisesta suhtautumisesta naisia kohtaan.⁷³ Kummassakin uutisessa julkisesti tuotiin esiin meksikolaiset viranomaiset negatiiviseen valoon, vaikka *El Universal* on yksi maan isoimmista sanomalehdistä. Väitteet eivät tulleet toki itse lehden suusta, vaan jutussa lainattiin viranomaisia syyllistävää CNDH:n tiedotetta.

6.4 Väkivalta viranomaisten taholta

Useissa tilanteissa rajavartiosta ja siirtolaisuudesta vastaavilla virkamiehillä on valta-asema suhteessa paperittomiin siirtolaisiin. Valtasuhde on vinoutunut silloin, kun viranomainen käyttää valtaansa esimerkiksi kiristämiseen, jonka avulla naisten seksuaalisia oikeuksia rikotaan. Väkivallan käyttö operaatioissa on raja-alueilla lisääntynyt, sillä joukot ovat militarisoituneet ja saaneet enemmän kontrollia. Mielipuolisen väkivallan käyttö ei kuitenkaan kuulu toimenkuvaan, mutta saattaa olla, että viranomaiset sokaistuvat valta-asemastaan ja käyttävät positiota hyväkseen. Useissa operaatioissa rikotaan juuri viranomaisten toimesta rajusti siirtolaisten ihmisoikeuksia.⁷⁴ Mielenkiintoista aiheesta on se, että miten asiasta uutisoidaan meksikolaisen median sisällä. Viranomaisten väkivaltainen tai kaltoinkohteleva kohtelu on kaikkein ristiriitaisinta, sillä heidän pitäisi olla niitä, jotka suojelevat ihmisten ihmisoikeuksien toteutumista ja jotka toteuttavat monia lakeja ja säädöksiä, joihin

⁷² El Norte/Staff, "Reclama CNDH maltrato a ilegales", *El Norte*, 23.7.2006.

⁷³ Alcántara, Liliana, "Crece agresión sexual a mujeres indocumentadas", *El Universal*, 23.7.2006.

⁷⁴ García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, 2006, 34.

Meksikokin on sitoutunut. Useammassa aineistoni tutkimusartikkelissa mainittiin rajoilla työskentelevistä rajavartioista, jotka pakottavat naiset seksuaaliseen tekoon.⁷⁵ Seksuaalirikoksiin syyllistyneet eivät siis pelkästään ole rikollisjengien jäseniä, vaan siirtolaisnaisten oikeuksia rikotaan systeemin monen eri portaalla taholta.

Yhdysvaltalaisessa lehdessä *La Opinión* uutisoitiin 2002 Meksikoon liittyen maan ylittävistä paperittomista siirtolaisista, jotka saavat osakseen huonoa kohtelua. Julkaisussa viitataan myös keskiamerikkalaisten siirtolaisten kärsimiin hyväksikäyttöihin rikollisten toimesta mainiten, ettei ole yhtä ainutta viranomaista, joka kuuntelisi heitä. Julkaisussa on lainattu CNDH valtuutettua José Luis Soberanesia, joka tarkoittaa vielä tulliviranomaisten, INM-järjestön työntekijöiden, kunnallisen ja valtiollisen poliisilaitoksen joidenkin työntekijöiden ja Meksikon armeijan sotilaiden ja virkamiesten olevan syytä hyväksikäyttöihin ja väärinkäyttöihin. Ongelmallista on, että mainittujen valtion laitosten työntekijöiden pitäisi vastata turvallisuudesta. Sanomalehtijulkaisussa mainitaan myös tapauksesta, joka kuohutti Meksikon kansallista lehdistöä vuoden 2001 kesällä. Guatemalasta alkuperäisin oleva nainen, Rosa Quesada Godoy vaati rangaistusta INM-päällikkö Francisco Curiel Torresille syyttäjänviraston edessä. Godoy syytti päällikköä naisen satuttamisesta, hänen väkisin voimalla viemiseen paikkaan, jossa häntä oli tarkoituksena satuttaa. Samaan aikaan pomo oli riistänyt naiselta 8 miljoonaa pesoa vastineeksi siitä, ettei ollut karkottanut naista kotimaahansa, vaan oli antanut tämän jatkaa matkaansa Yhdysvaltoihin.⁷⁶ Lehtijulkaisussa uutisoidaan syytöksistä meksikolaisia virkamiehiä kohtaan, minkä ehkä mahdollistaa kyseisen lehden painatus Yhdysvaltojen puolella, joskin tämä on vain spekulointia.

Meksikolainen sanomalehti *El Norte* uutisoi vuonna 2000 hallituksen julkisesti myöntäneen keskiamerikkalaisten siirtolaisten huonon kohtelun, joka monissa tapauksissa oli johtanut ihmisoikeuksien rikkomiseen. Maan silloinen pääministeri Vincente Fox halusi esittää julkisen anteeksipyyntönsä, joka tavallaan osoitti hallituksen ottavan vastuuta rajalla tapahtuvista rikkomuksista. Lehtijuttua varten oli haastateltu valtiollisen maahanmuuttojärjestön virkamiestä, joka ei kuitenkaan niele esitettyä anteeksipyyntöä, vaan haluaisi nähdä sen sijasta konkreettisia toimia. Hän korostaa kuitenkin, että suurimmilla osilla onnettomuuksista, joita siirtolaiset matkallaan kohtaavat, on takanaan rikollisjärjestöt tai viranomaiset muista laitoksista kuin rajavalvonnasta ja hänen mukaansa suurin osa onnettomuuksista on toteutettu sellaisten henkilöiden toimesta, joilla ei ole virallista valtiollista virkaa. Hän toteaa siirtolaisten kokemien ihmisoikeusrikkomusten olevan yleensä fyysistä kaltoinkohtelua, kiristystä, naisten ja lasten ihmiskauppaan joutumista, ja näihin

⁷⁵ Monreal-Gimeno, Terrón-Caro, Cárdenas-Rodríguez, 2014, 53.

⁷⁶ Robles, Francisco, "Trato cruel a inmigrantes", *La Opinión*, 4.3.2002.

rikoksiin on rikollisliigojen lisäksi sekaantunut eri tasoisia poliisirinkejä (*corporaciones policíacas*), kuten esimerkiksi PGR^{77,78}.

Meksikolaisessa lehdessä on siis julkaistu tietoja, jotka esittävät maan hallituksen viranomaiset tahot suhteellisen kyseenalaisessa valossa. Hallituksen julkinen anteeksipyyntö jo itsessään on kuitenkin poistanut tilanteesta piilottelun maun. Sihteerihän tässä myös antaa jokseenkin tutkimusoletukseni vastaista tietoa väittäen, ettei rajavartiosto tai maahanmuuttoviranomaiset olisi vastuussa kaltoinkohtelutapauksista. Väite on myös ristiriidassa muiden lehtijulkaisujen ja artikkelien kanssa, jotka viittaavat kyseiseen ryhmään osasyllisinä. Kiintoisaa on, miten sihteerin annetaan julkisesti kertoa lehdelle valtiollisen poliisilaitoksen olevan osasyllinen väärinkäytöksiin. Vapaampi uutisoiminen ja julkaiseminen varmasti johtuu maan poliittisesta kontekstista vuonna 2000, jolloin vaalien takia julkiseen keskusteluun oli syntynyt vapaampi ilmapiiri ja lehdet saivat julkaista vapaammin.

⁷⁷ Procacuraduría General de la República.

⁷⁸ Gonzalez, Maria de la Luz, "Reconocen en Gobernación malos tratos a los migrantes", *El Norte*, 16.9. 2000.

7. Johtopäätökset

Aineistoni keskenään vertailu oli oikeastaan tutkielmani punainen lanka, jonka avulla pyrin vastaamaan kysymykseen siitä, miten meksikolaisessa kansallisessa mediassa uutisoidaan keskiamerikkalaisista paperittomista siirtolaisnaisista verrattuna tutkimusartikkelien antamaan tietoon. Lähdeaineistoa löytyi melko vähän. Toisaalta tästä voisi tehdä päätelmiä siitä, että näistä naisista uutisoimisen volyyymi on vähäistä. Mitä isompi volyyymi sanomalehtijulkaisuja olisi ollut tutkittavana, sitä luotettavamman kuvan olisi saanut suhteessa naisista uutisoimiseen. Täytyy muistaa, ettei käyttämäni julkaisut vastaa koko Meksikon kansallista uutisointia, sillä tutkielman tarkasteltavana ei ollut kaikkia mahdollisia sanomalehtiä, vaan niistä vain murto-osa. Mielenkiintoista olisi tutkia aiheesta uutisoinnin levikkiä keskiamerikkalaisten maiden omassa kansallisessa lehdistössä. Onhan kyse kuitenkin keskiamerikkalaisista naisista.

Aineistoni pohjalta kävi hyvin selväksi siirtolaisnaisten karut kokemukset ja heidän haavoittuvainen asemansa siirtolaisuuden eri vaiheissa. Tutkimusartikkeleista oli saatavilla kokemukseen pohjautuvaa tietoa naisten siirtolaisuudesta haastattelujen perusteella. Tutkimusten tuloksiin perehtyminen vahvisti osittain ennakkokäsitykseni siirtolaisnaisten kohtaamasta kaltoinkohtelusta eri instituutioiden taholta. Toisaalta tämä ei kuitenkaan ollut kaikkien naisten kokemus, vaan suuri osa naisista ei esimerkiksi ollut itse kokenut väkivaltaa. Tämä ei kuitenkaan poista matkan epäinhimillistä luonnetta, joka teki matkan rankaksi kaikille. Kokemukset vaihtelivat myös yksilöittäin, ja pitää ottaa huomioon niihin vaikuttaneen monen eri tekijän yhteisvaikutus.

Sanomalehtien uutisoinnissa ei tullut yhtä yksityiskohtaisesti esille siirtolaisnaisten kohtaamia vaaroja ja riskejä, mikä on toisaalta ymmärrettävää ottaen huomioon uutisten lyhyehkön pituuden. Tutkimusartikkeleissa esiin nostetut syylliset naisten karuihin kokemuksiin ihmisoikeusrikkomuksista esiintyivät osittain myös uutisoinnissa. Rikollisjengien osallisuus naisten kokemaan turvattomuuteen näkyi useissa asiaa käsittelevissä sanomalehtijulkaisuissa. Viranomaisten osallisuus rikkomuksiin onkin sitten lehdistölle hieman kiusallisempi uutisaihe, riippuen lehden suhteesta hallitukseen. Myös sanomalehtijulkaisuissa oli kuitenkin esillä uutisointia, joka ainakin jossain määrin syyllisti valtiollisia virkamiehiä ihmisoikeusrikkomuksista tai ainakin toi esille virkamiesten piittaamattomuuden suhteessa naisten ihmisoikeuksien suojeluun. Virkamielien toimintaa siis esitettiin uutisoinnissa myös niin sanotusti huonossa valossa, vaikka alkuolettamalta olisi voinut päätellä sanomalehdistön kokonaan hiljenevän valtiollisten virkamiesten rikkomuksista. Aihetta ei voi tutkia sivuuttamatta Meksikon sisäistä korruptiota, joka vaikuttaa lehdistön sensuuriin ja sitä kautta uutisoimiseen.

Käsittelykappaleessa totesin sanomalehtien julkaisuun vaikuttavan lehden vakaumus, ja esimerkiksi uskollisuus hallitusta kohtaan. Pitää siis muistaa, ettei eri lehtien uutisoiminen aiheesta ole samantasoista, vaan ilmiötä olisi hyvä tarkastella sanomalehdittäin syventyen vaikka yhden tai muutaman eri lehden uutisointiin. Sanomalehtien uutisoinnin vapauten liittyi myös Meksikon poliittinen tilanne, joka vaihteli tarkastelemallani ajanjaksolla.

Tutkielmani aihetta olisi hyvä tutkia paremmilla resursseilla, ja keskittyen ehkä pienempään aiheajaukseen tämän mittaisessa työssä. Naissiirtolaisten kokemuspohjaisia tutkimuksia siirtolaisprosessista on jo tehty jonkin verran, mutta pelkästään kaltoinkohteluun ja väkivallan kokemuksiin keskittyvää tutkimusta en vielä löytänyt. Tällaiselle tutkimukselle olisi hedelmällisintä päästä käyttämään lähteenään haastatteluaineistoa. Tutkimuksessa täytyy tietenkin muistaa aiheen arkaluonteisuus ja naisille kipeiden muistojen tutkimisen eettinen puoli.

Lähteet ja kirjallisuus

1. Painetut lähteet

Sanomalehdet

Palabra: 20.4.2000, 28.7.2001, 8.3.2006, 27.12.2007.

El Universal: 12.5.2005, 16.5.2005, 23.7.2006.

El Norte: 16.9.2000, 23.7.2006.

Diario San Diego: 13.7.2008.

La Opinión: 4.3.2002.

2. Tutkimuskirjallisuus

Beezley, William H., *Mexico in World History*, New York, Oxford University Press, 2011.

Bustamante, Jorge A. “Un marco conceptual de referencia acerca de la vulnerabilidad de los migrantes como sujetos de los derechos humanos”, *Colegio de la Frontera Norte, Los rostros de la violencia*, México, COLEF (2001), 19–53.

Citlalli Sánchez Hernández, “La Cultura de la Legalidad y su cobertura en la prensa nacional mexicana”, *Nómadas. Revista Crítica de Ciencias Sociales y Jurídicas*, Núm. Especial: América Latina (2013), 411-425.

Estado del Arte, investigación “Violencia contra las mujeres en contextos de migración”, julio de 2016. Documento de Voces Mesoamericanas Acción con los Pueblos Migrantes A.C. (San Cristóbal de Las Casas, Chiapas, México), del Centro de Derechos Humanos Fray Matías de Córdova A.C. (Tapachulas, Chiapas, México), y del Equipo de Estudios Comunitarios de Acción Psicosocial – ECAP– (Guatemala), con el apoyo del International Development Research Centre –IRDC–, de Canadá.

García, María del Carmen, Olivera, Mercedes, “Migración y Mujeres en la Frontera Sur. Una agenda de investigación”, *El Cotidiano*, Vol 2.1 (139), (2006), 31-40.

- Kaltman, S., Hurtado de Mendoza, A., Gonzales, F. A., Serrano, A., & Guarnaccia, P. J., “Contextualizing the trauma experience of women immigrants from Central America, South America, and Mexico”, *Journal of traumatic stress*, 24(6), (2011), 635–642.
- Kara, Hanna, *Vailla virallista statusta, Epävirallisia keinoja käytävissä kansainvälisessä siirtolaisuudessa kiinnijääneiden naisten puheenvuoroja Mexican keskussiirtolaisasemalla*, Helsingin yliopisto, 2006.
- Loyd, Jenna M., Mountz, Alison, *Boats, Borders. and Bases. Race, the Cold War, and the Rise of Migration Detention in the United States*, University of California Press, 2018
- Monreal-Gimeno, Ma del Carmen, Terrón-Caro, Teresa, Cárdenas-Rodríguez, Rocío, “Las Mujeres en los Movimientos Migratorios, En la Frontera Norte de México”, *Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria* 23 (2014), 45-69.
- Moreno, Pedro. “Challenges to Illegal Migration Policies and National Security of Mexico: Analysis from the Management Conducted between 2001 and 2014 and the Case Concerning International References.” *Política y estrategia* 127 (2017), 105–128.
- Park, James William, *Latin American Underdevelopment, A History of Perspectives in the United States, 1870-1965*, Louisiana State University Press, 1995.
- Salazar Rebolledo, María. “Aliados Estratégicos y Los Límites de La Censura: El Poder de Las Leyes Para Silenciar a La Prensa.” *Revista mexicana de ciencias políticas y sociales* 64.235 (2018), 495-522.
- Stanig, Piero. “Regulation of Speech and Media Coverage of Corruption: An Empirical Analysis of the Mexican Press.” *American journal of political science* 59.1 (2015), 175–193.
- Reyes-Sosa, Hiram et al. “Press Ideology as an Epistemological Connector Between Framing Theory and Social Representations Theory: An Analysis of Violence and Drug Trafficking in the Mexican Press.” *Integrative psychological & behavioral science* 54.1 (2020): 179–195.